

УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМ КАПІТАЛОМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МАШИНОБУДУВАННЯ

© 2025 ГОРДІЙЧУК А. П.

УДК 3.338.1:3.338.2
JEL Classification: G32; L6; M21; O34

Гордійчук А. П. Управління інтелектуальним капіталом як інструмент для підвищення ефективності управління ризиками на підприємствах машинобудування

У статті розглянуто питання інтеграції управління інтелектуальним капіталом у систему ризик-менеджменту машинобудівних підприємств, що спрямоване на підвищення ефективності управління ризиками та забезпечення стійкості бізнесу в умовах динамічних змін. Основну увагу зосереджено на розкритті сутності інтелектуального капіталу як важливого ресурсу для вдосконалення процесів ризик-менеджменту, а також на аналізі основних компонентів цього капіталу: людського, структурного та реляційного. У статті окреслено роль людського капіталу у формуванні культури ризик-менеджменту, структурного капіталу для стабілізації бізнес-процесів і реляційного капіталу у зміцненні відносин із зовнішніми партнерами. Підкреслено, що ефективне управління цими компонентами сприяє посиленню здатності підприємства до прогнозування та реагування на ризики, що дозволяє знизувати їхній вплив на діяльність машинобудівних підприємств. Висвітлено перспективні напрями подальшого розвитку, серед яких вдосконалення методик оцінки ефективності управління інтелектуальним капіталом у ризик-менеджменті, застосування новітніх цифрових технологій для більш точного та оперативного прогнозування ризиків. Рекомендовано враховувати міжнародний досвід адаптації методів управління інтелектуальним капіталом до глобальних ринкових умов, що може сприяти підвищенню конкурентоспроможності українських машинобудівних підприємств на міжнародному ринку. Запропоновані у статті рекомендації мають потенціал для зміцнення конкурентних позицій підприємств машинобудування та забезпечення їх стійкого розвитку. Інтеграція інтелектуального капіталу у систему ризик-менеджменту допоможе підприємствам не лише знизити ризики, а й сприяти ефективному стратегічному плануванню, що підвищить їх адаптивність і стійкість до зовнішніх викликів і дозволить досягти довгострокових цілей.

Ключові слова: управління інтелектуальним капіталом, управління ризиками, мінімізація ризиків, ефективність, машинобудівні підприємства, людський капітал, структурний капітал, реляційний капітал.

Рис.: 1. Бібл.: 16.

Гордійчук Андрій Павлович – аспірант кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет (Хмельницьке шосе, 95, Вінниця, 21021, Україна)

E-mail: gordiichuk.vntu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0174-4404>

UDC 3.338.1:3.338.2
JEL Classification: G32; L6; M21; O34

Gordiichuk A. P. Management of Intellectual Capital as a Tool for Increasing the Efficiency of Risk Management at Machine-Building Enterprises

The article examines the issue of integrating the management of intellectual capital into the risk management system of machine-building enterprises, aimed at enhancing risk management efficiency and ensuring business resilience in the face of dynamic changes. The main focus is on revealing the essence of intellectual capital as an important resource for improving risk management processes, as well as analyzing the main components of this capital: human, structural, and relational. The article outlines the role of human capital in forming a risk management culture, structural capital for stabilizing business processes, and relational capital in strengthening relationships with external partners. It is emphasized that efficient management of these components contributes to enhancing the enterprise's ability to forecast and respond to risks, thereby reducing their impact on the activities of machine-building enterprises. Perspective directions for further development are highlighted, including the improvement of methodologies for assessing the efficiency of management of intellectual capital in risk management, and the application of cutting-edge digital technologies for more accurate and timely risk forecasting. It is recommended to consider international experience in adapting intellectual capital management methods to global market conditions, which can contribute to enhancing the competitiveness of Ukrainian machine-building enterprises in the international market. The recommendations proposed in the article have the potential to strengthen the competitive positions of machine-building enterprises and ensure their sustainable development. The integration of intellectual capital into the risk management system will help enterprises not only reduce risks but also facilitate effective strategic planning, which will increase their adaptability and resilience to external challenges and allow them to achieve long-term goals.

Keywords: management of intellectual capital, risk management, risk minimization, efficiency, machine engineering enterprises, human capital, structural capital, relational capital.

Fig.: 1. Bibl.: 16.

Gordiichuk Andrii P. – Postgraduate Student of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnytsia National Technical University (95 Khmelnytske Rte., Vinnytsia, 21021, Ukraine)

E-mail: gordiichuk.vntu@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0009-0004-0174-4404>

В умовах швидкого розвитку технологій та посилення конкуренції на світовому ринку підприємства машинобудування стикаються з численними ризиками, пов'язаними з інноваційними змінами, невизначеністю ринкових умов та стрімким зростанням вартості ресурсів. Ефективне управління ризиками є критично важливим елементом стратегії виживання та розвитку таких підприємств. Проте традиційні методи управління ризиками нерідко виявляються недостатніми в умовах сучасного технологічного прогресу та високої залежності від інтелектуальних активів.

Інтелектуальний капітал, який містить людський, структурний та реляційний капітал, є важливим ресурсом, що може бути використаний для мінімізації ризиків і забезпечення сталого розвитку машинобудівних підприємств. Управління інтелектуальним капіталом дозволяє формувати адаптивну організаційну структуру, здатну швидко реагувати на зміни ринкового середовища, та сприяє підвищенню інноваційного потенціалу компаній. Незважаючи на це, концепція використання інтелектуального капіталу як інструменту для управління ризиками залишається недостатньо розробленою, як науково, так і практично, особливо у сфері машинобудування.

Актуальність дослідження зумовлена необхідністю розробки нових підходів до управління інтелектуальним капіталом, які б дозволили оптимізувати систему ризик-менеджменту та підвищити ефективність діяльності підприємств. Визначення оптимальних методів і механізмів управління інтелектуальними ресурсами може сприяти досягненню довгострокової конкурентоспроможності та сталого розвитку. Дана проблема знаходиться на перетині важливих наукових завдань (формування теоретичних основ управління інтелектуальним капіталом у контексті ризиків) та практичних завдань (підвищення ефективності та адаптивності підприємств машинобудування).

Отже, дослідження управління інтелектуальним капіталом як інструменту для підвищення ефективності управління ризиками є важливим кроком до формування інноваційної та конкурентоспроможної стратегії розвитку машинобудівних підприємств у сучасних умовах.

Дослідження інтелектуального капіталу на глобальному рівні бере свій початок у 1960-х роках, коли з розвитком економіки знань, управління компетенціями та інформаційно-комунікаційних технологій стало важливим забезпечення конкурентних переваг для економік, що орієнтуються на знання та навчання в організаціях різних галузей. На сьогодні в літературі існують різні підходи до визначення сутності інтелектуального капіталу,

які узагальнені в дослідженні українських вчених В. В. Джеджули і І. Ю. Єпіфанової [1].

Історичний розвиток вивчення інтелектуального капіталу був консолідований протягом 1990-х років і пізніше. П. Друкер вважав інтелектуальний капітал важливим ресурсом, який суттєво відрізняється від традиційних чинників виробництва. За його поглядами, інформаційно-інтенсивні ресурси почали відігравати провідну роль, витісняючи традиційні фактори у досягненні конкурентних переваг [2]. Інтелектуальний капітал здебільшого ґрунтується на теорії ресурсів і можливостей організацій. Як зазначає К. Рід та інші [3], підхід інтелектуального капіталу дозволяє визначити нематеріальні ресурси та компетенції, необхідні організаціям для досягнення конкурентних переваг.

Тема управління інтелектуальним капіталом та його роль у підвищенні ефективності підприємств отримує дедалі більше уваги у наукових дослідженнях. Багато теоретичних і, відповідно, практичних аспектів були детально досліджені та проаналізовані в наукових працях численних закордонних вчених, серед яких: Друкер П. [2], Рід К. [3], Бонтіс Н. [4], Del Baldo М. [5], Канський А. [6], До Мін Н. [7] та інших, а також вітчизняних дослідників: Джеджула В. В. [1; 8; 9], Єпіфанова І. Ю. [1; 8; 9], Буреннікова Н. В. [10; 11], Кавецький В. В. [11, 12], Лесько О., Адлер О. [11], Корнієнко О. П. [13], Магас Н. В., Чабанюк О. М., Бернацька І. Я. [14], Семенова В. Г. [15], Хілуха О. А. [16].

Більшість дослідників акцентують увагу на тому, що інтелектуальний капітал є багатокомпонентним ресурсом, до складу якого входять людський, структурний та реляційний капітал. Вони стверджують, що управління інтелектуальними активами створює фундамент для швидкої адаптації до змін у ринковому середовищі, проте не завжди розглядають цей аспект у контексті управління ризиками.

Науковці досліджували методи оцінки та ефективного використання інтелектуального капіталу в організаціях [5-8, 10-12]. Вони наголошують на важливості розвитку людського капіталу як основного джерела знань і навичок, необхідних для зменшення операційних ризиків. Також відзначається, що структурний капітал, який включає організаційні процеси, патенти, бази даних та інші невидимі активи, дозволяє покращити процеси управління ризиками шляхом створення більш стійкої організаційної структури.

У сучасній літературі інтелектуальний капітал розглядається як ключовий ресурс, що сприяє сталому розвитку підприємств, їх конкурентоспро-

можності та інноваційності. Проте дослідження, що пов'язують управління інтелектуальним капіталом з ефективністю ризик-менеджменту на машинобудівних підприємствах, є обмеженими і потребують глибшого аналізу.

У контексті управління ризиками на машинобудівних підприємствах управління інтелектуальним капіталом є досить новим підходом, який потребує глибшого вивчення та аналізу. Хоча існує значна кількість наукових публікацій, присвячених окремим аспектам інтелектуального капіталу та ризик-менеджменту, відсутня комплексна модель, що інтегрує ці елементи в єдину систему управління.

Недостатньо досліджено, як різні складові інтелектуального капіталу – людський, структурний і реляційний – впливають на процеси ризик-менеджменту. Дослідження показують, що людський капітал, включаючи знання та навички працівників, має критичне значення для зниження ризиків, однак детальні механізми цієї взаємодії залишаються недостатньо дослідженими.

Існує потреба у вивченні впливу організаційної культури на управління інтелектуальним капіталом та ризиками. Структурний капітал, включаючи системи управління знаннями та внутрішні процеси, може суттєво поліпшити результати ризик-менеджменту, проте ці аспекти потребують додаткової уваги в подальших наукових дослідженнях.

Практичні інструменти та методи для інтеграції управління інтелектуальним капіталом у системи ризик-менеджменту на машинобудівних підприємствах залишаються вивченими лише частково. Системи моніторингу та оцінки інтелектуальних активів потребують детальнішого аналізу для визначення їхнього впливу на ефективність управління ризиками.

Стаття спрямована на розкриття зазначених проблем, а також на розвиток концептуальної основи, яка б допомогла підприємствам у машинобудуванні ефективніше управляти ризиками через інтелектуальний капітал. Дослідження цих не вирішених аспектів сприятиме підвищенню конкурентоспроможності українських машинобудівних підприємств в умовах глобальних економічних викликів.

Метою статті є окреслення й обґрунтування підходів до інтеграції управління інтелектуальним капіталом у систему ризик-менеджменту машинобудівних підприємств з метою підвищення ефективності їхнього управління ризиками. Стаття презентує авторське бачення як основних компонентів інтелектуального капіталу (серед яких людський,

структурний і реляційний капітали), так і їхнього впливу на мінімізацію ризиків і забезпечення стійкості підприємств в умовах мінливого ринкового середовища.

Інтелектуальний капітал є невід'ємною частиною сучасних підприємств, який, на відміну від традиційних матеріальних ресурсів, зосереджений на нематеріальних активах, таких як знання, інновації, навички працівників, внутрішні системи та репутація підприємства. У машинобудівній галузі, де знання, технологічні інновації та експертний досвід відіграють ключову роль у забезпеченні конкурентоспроможності, інтелектуальний капітал стає одним із провідних ресурсів для досягнення стійкого розвитку і управління ризиками.

Інтелектуальний капітал поділяється на три основні складові: людський капітал, структурний капітал та реляційний капітал. Кожен із цих компонентів має свою специфіку та вплив на стратегію управління підприємства.

1. Людський капітал включає знання, навички, компетенції та мотивацію працівників, що формують основу інноваційної та адаптивної здатності підприємства. У машинобудуванні цей компонент є особливо важливим, оскільки технічні знання та експертиза працівників забезпечують високу якість продукції та впровадження передових технологій. Креативність та інноваційність інженерів і розробників дозволяють створювати нові технологічні рішення, що відповідають сучасним ринковим запитам і підвищують конкурентоспроможність. Мотивація та залученість працівників сприяють покращенню продуктивності, зниженню відтоку кадрів та підвищенню адаптивності до змін у зовнішньому середовищі.
2. Структурний капітал охоплює внутрішні процеси, системи, патенти, бази даних і знань, корпоративну культуру та всі ті компоненти, які забезпечують стабільність і послідовність діяльності підприємства. Він є сукупністю організаційних ресурсів, які залишаються у розпорядженні компанії навіть після зміни персоналу. Серед основних елементів структурного капіталу виділяють:
 - ✦ інформаційні системи та бази знань, які забезпечують ефективний обмін інформацією та доступ до необхідних даних, що підвищує швидкість та якість прийняття рішень;
 - ✦ інноваційні процеси та технології, які дозволяють оптимізувати виробничі процеси та мінімізувати операційні ризики;

- ✦ організаційна культура, як підтримка клімату для розвитку знань, безперервного навчання та інноваційного мислення, що сприяє ефективному управлінню ризиками.

3. Реляційний капітал – це сукупність відносин підприємства з клієнтами, постачальниками, партнерами, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами, що забезпечує його стабільність і розвиток на ринку. Цей капітал є ключовим нематеріальним ресурсом, який підвищує адаптивність підприємства до змін зовнішнього середовища та сприяє мінімізації ризиків. Завдяки надійним і довгостроковим стосункам підприємство знижує свою залежність від коливань ринку, покращує управління ланцюгами поставок і забезпечує стабільність у взаємодії з клієнтами та партнерами.

Основні компоненти реляційного капіталу містять:

- ✦ відносини з клієнтами: довіра та лояльність клієнтів забезпечують стабільний попит на продукцію та зменшують ризик коливань обсягів продажу. Налагоджені стосунки дозволяють підприємству прогнозувати потреби клієнтів та адаптувати свою продукцію до їхніх вимог;
- ✦ партнерські стосунки з постачальниками: надійні зв'язки з постачальниками є основою для стабільних поставок сировини та матеріалів, що особливо важливо для підприємств машинобудування, де перебої у поставках можуть призвести до затримок у виробництві та додаткових витрат. Партнерські стосунки допомагають також знижувати витрати завдяки узгодженим умовам співпраці;
- ✦ інвестиційні відносини: підтримка стабільних відносин з інвесторами та кредиторами є важливим елементом реляційного капіталу, який допомагає знижувати фінансові ризики, пов'язані з залученням капіталу для розвитку підприємства;
- ✦ репутація на ринку: репутація підприємства як надійного партнера та постачальника якісної продукції сприяє зміцненню довіри на ринку та полегшує залучення нових клієнтів та партнерів.

Таким чином, кожна складова інтелектуального капіталу по-різному, але синергічно, підтримує систему управління ризиками, знижуючи негативні наслідки непередбачуваних подій та посилюючи адаптивність підприємства.

Серед основних ризиків машинобудівних підприємств, які можуть негативно впливати на їх діяльність, можна виділити:

- ✦ фінансові ризики: пов'язані зі змінами у курсах валют, інфляційними процесами та кредитними умовами;
- ✦ операційні ризики: ризики, що виникають внаслідок непередбачених подій у виробничих процесах або постачанні матеріалів;
- ✦ технологічні ризики: ризики, пов'язані з швидким розвитком технологій, що можуть призвести до втрати конкурентоспроможності;
- ✦ ринкові ризики: зміни в споживчому попиті, конкуренція та нові гравці на ринку.

Інтеграція управління інтелектуальним капіталом у систему ризик-менеджменту машинобудівних підприємств є стратегічним підходом, що підвищує здатність компаній до ідентифікації, аналізу та пом'якшення ризиків. Управління інтелектуальним капіталом, що включає людський, структурний та реляційний капітал, забезпечує створення додаткових інструментів для зниження ризиків через посилення ефективності та адаптивності бізнес-процесів.

Підкреслимо ключові аспекти інтеграції управління інтелектуальним капіталом у систему ризик-менеджменту:

1. Роль людського капіталу у ризик-менеджменті. Людський капітал, що охоплює знання, досвід, навички та мотивацію співробітників, є основою для ефективного управління ризиками на підприємстві. Сильний людський капітал допомагає:
- ✦ підвищити адаптивність до змін: кваліфіковані фахівці, які володіють глибокими знаннями у галузі, здатні швидко реагувати на зміни в технологіях, нормативних вимогах та ринковій ситуації, що допомагає мінімізувати ризики, пов'язані з інноваціями та змінами у виробничих процесах;
 - ✦ розвивати внутрішню експертизу в ризик-менеджменті: спеціалізовані знання у сфері управління ризиками, а також досвід у їхньому прогнозуванні та аналізі дозволяють співробітникам проактивно визначати потенційні загрози та розробляти ефективні стратегії для їхнього зниження;
 - ✦ формувати культуру ризик-менеджменту: через навчання, тренінги та мотиваційні заходи компанії можуть сформувати на підприємстві культуру, де співробітники на всіх рівнях усвідомлюють значення управ-

ління ризиками і мають належні знання та навички для їхнього вирішення.

Таким чином, людський капітал впливає на здатність підприємства ефективно реагувати на ризики, пов'язані зі змінами на ринку, технологічними інноваціями та кадровими викликами. Інвестиції в розвиток людського капіталу через навчання, тренінги та стимулювання інноваційного мислення стають основою для ефективного ризик-менеджменту.

2. Структурний капітал як інструмент для забезпечення стійкості бізнес-процесів. Структурний капітал включає внутрішні процеси, патенти, організаційну культуру, а також інформаційні та технологічні системи, що забезпечують стійкість і ефективність операцій. Управління структурним капіталом допомагає:

- ✦ автоматизувати управління ризиками: інформаційні системи та інструменти бізнес-аналітики дозволяють підприємствам автоматизувати процес моніторингу ризиків, аналізувати велику кількість даних у режимі реального часу, що сприяє швидшому прийняттю рішень;
- ✦ забезпечити надійність бізнес-процесів: стандартизовані процедури та технологічні процеси знижують ризики виробничих збоїв і помилок, оскільки співробітники слідуєть певним алгоритмам, а всі процеси зафіксовані та адаптовані до вимог якості;
- ✦ створити базу знань для управління ризиками: документація, регламенти, стандарти, бази даних та корпоративні знання з ризик-менеджменту допомагають підприємству накопичувати інформацію про минулі ризики, створювати інструкцію, яка може використовуватися для запобігання аналогічним ситуаціям у майбутньому.

Управління структурним капіталом спрямоване на створення та підтримку ефективних бізнес-процесів, що знижують ризик операційних збоїв, фінансових втрат та інших негативних наслідків.

3. Реляційний капітал для мінімізації зовнішніх ризиків. Реляційний капітал, який формується на основі відносин з клієнтами, постачальниками, інвесторами та іншими зацікавленими сторонами, допомагає підприємствам пом'якшувати зовнішні ризики завдяки довірі та стабільним партнерським відносинам. Зокрема, реляційний капітал сприяє:

- ✦ забезпеченню стабільності поставок: міцні партнерські відносини з постачальниками допомагають знизити ризики, пов'язані з затримками у поставках або коливанням цін на сировину. Постачальники, які довіряють підприємству, можуть надавати переваги в умовах поставок, що знижує операційні ризики;
- ✦ зміцненню лояльності клієнтів: довіра клієнтів і їхня готовність повторно купувати продукцію знижують ризики коливань попиту. Крім того, задоволені клієнти стають джерелом позитивного ринкового іміджу, що підтримує стабільність на ринку;
- ✦ забезпеченню фінансової підтримки: довірливі відносини з інвесторами та кредиторами полегшують залучення капіталу для покриття фінансових ризиків, що є особливо важливим для капіталомістких галузей, таких як машинобудування.

Реляційний капітал дозволяє підприємствам машинобудування знижувати ризики, пов'язані з нестабільністю ринку, перебоями у поставках та змінами споживчого попиту. Сильний реляційний капітал формує основу для довгострокової співпраці, дозволяючи підприємствам швидко адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі, зміцнювати свої позиції на ринку та зберігати конкурентні переваги.

4. Взаємодія інтелектуального капіталу і ризик-менеджменту через інновації. Інтелектуальний капітал підприємства сприяє впровадженню інновацій у системі ризик-менеджменту, що дозволяє оперативніше реагувати на загрози. Інноваційний підхід включає:
- ✦ розвиток нових технологій для моніторингу та аналізу ризиків: використання аналітичних інструментів дозволяє підприємству передбачати ризики на основі великих обсягів даних і швидко адаптувати свої стратегії управління;
 - ✦ покращення методів прогнозування: накопичені знання та дані про минулі ризики, зберігання їх у структурованій формі дозволяє підприємству удосконалювати свої підходи до прогнозування, створюючи точніші моделі ризиків;
 - ✦ адаптація бізнес-процесів: інтелектуальний капітал сприяє впровадженню гнучких, адаптивних бізнес-процесів, які швидко реагують на зміни в ринковому середовищі або у вимогах законодавства, мінімізуючи ризики невідповідності новим умовам.

Інтелектуальний капітал можна розглядати як набір організаційних процедур і стратегічних процесів, за допомогою яких підприємства отримують, інтегрують, перетворюють і застосовують знання для управління ризиками та отримання переваги на ринку. Подану вище інформацію узагальнено і структуровано на *рис. 1*.

Інтеграція управління інтелектуальним капіталом у систему ризик-менеджменту є страте-

гічним рішенням, яке дозволяє машинобудівним підприємствам знижувати ризики, підвищувати ефективність процесів і забезпечувати стійкість розвитку. Людський, структурний та реляційний капітал у сукупності формують базу для розробки ефективних стратегій управління ризиками, забезпечують адаптивність підприємства до змін, а також дозволяють швидко реагувати на потенційні загрози.

Рис. 1. Ключові аспекти інтеграції управління інтелектуальним капіталом у систему ризик-менеджменту

ВИСНОВКИ

Таким чином, управління інтелектуальним капіталом може слугувати потужним інструментом для підвищення ефективності ризик-менеджменту на машинобудівних підприємствах. Використання людського, структурного та реляційного капіталу дозволяє не лише зміцнити здатність підприємства до прогнозування і реагування на ризики, але й покращити стійкість бізнес-процесів у швидкозмінному середовищі. Завдяки інтелектуальному капіталу підприємства отримують змогу оптимізувати управлінські підходи до ризиків, залучаючи людські ресурси для формування культури ризик-менеджменту, структурний капітал для стабілізації операцій та забезпечення технологічної підтримки, а також реляційний капітал для зміцнення відносин із зовнішніми партнерами та клієнтами.

Подальший розвиток цього напрямку досліджень є перспективним, оскільки інтеграція управління інтелектуальним капіталом у ризик-менеджмент створює умови для розробки нових технологій та інструментів, які допоможуть підприєм-

ствам вдосконалити свої процеси управління ризиками. Крім того, подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку підходів для оцінки ефективності інтелектуального капіталу у контексті ризик-менеджменту, що дозволить підприємствам краще зрозуміти роль і вплив цього капіталу на зниження ризиків та на тривалу стабільність їхньої діяльності.

Важливим також є вивчення можливостей адаптації методів управління інтелектуальним капіталом до міжнародних стандартів. В умовах глобалізації та швидкої інтернаціоналізації ринків така адаптація сприятиме кращій конкурентоспроможності і дозволить українським машинобудівним підприємствам підвищити свою стійкість на міжнародному ринку. Загалом, результати дослідження демонструють високий потенціал для інтеграції інтелектуального капіталу у систему ризик-менеджменту, що може стати ефективним засобом для досягнення стратегічних цілей підприємств та підвищення їхнього рівня конкурентоспроможності та адаптивності до викликів сучасного бізнес-середовища. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю. Інтелектуальний капітал як чинник ефективності інноваційної діяльності. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія : Економічні науки*. 2017. № 4. С. 158–162. URL: <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/18188>
2. Drucker P. Post-Capitalist Society. New York : Harper Business, 1993.
3. Reed K. K., Lubatkin M., Srinivasan N. Proposing and Testing an Intellectual Capital-Based View of the Firm. *Journal of Management Studies*. 2006. P. 867–893.
DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-6486.2006.00614.x>
4. Bontis N. Intellectual capital: an exploratory study that develops measures and models. *Management Decision*. 1998. Vol. 36. No. 2. P. 63–76.
DOI: <https://doi.org/10.1108/00251749810204142>
5. Del Baldo M., Giampaoli D., Macrellino M., Bontis N. Intellectual capital's link with financing opportunities. *Journal of Intellectual Capital*. 2023. Vol. 24. No. 2. P. 359–374.
DOI: <https://doi.org/10.1108/JIC-04-2021-0105>
6. Kański Ł., Chadam J., Kłosowski G. Intellectual Capital: A New Predictive Indicator for Project Management Improvement. *Sustainability*. 2022. Vol. 14. No. 22. P. 15182.
DOI: <https://doi.org/10.3390/su142215182>
7. Do Minh H., Vo T. T., Nguyen K.-D. Investigating intellectual capital: The role of intellectual property rights reform. *Cogent Economics & Finance* 2022 Vol. 10. № 1.
DOI: <https://doi.org/10.1080/23322039.2022.2106630>
8. Yepifanova I., Dzhedzhula V. Assessment of the Level of Intellectual Capital of Industrial Enterprises. 2023 *13th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*. 2023.
DOI: <https://doi.org/10.1109/ACIT58437.2023.10275543>
9. Джеджула В. В., Єпіфанова І. Ю. Краудсорсинг як складова інтелектуального капіталу підприємства. *Науковий вісник Полісся*. 2018. № 2 (14), ч. 2. С. 39–47. URL: <http://ir.stu.cn.ua/123456789/16948>
10. Буреннікова Н. В. Сучасні підходи до забезпечення ефективності процесу управління людськими ресурсами промислових підприємств у контексті проектного менеджменту. *Innovation and Sustainability*. 2021. № 1. С. 13–19. URL: <https://inns.com.ua/uk/journals/innovation-and-sustainability/suchasni-pidkhodi-do-zabezpechennya-efektivnosti-protse-su-upravlinnya-lyudskimi-resursami-promislovykh-pidpriyemstv-u-konteksti-proyektного-menedzhmentu>
11. Burennikova N., Kavetskiy V., Lesko O., Akselrod R., Adler O., Greguš M. Modeling of the Investment Risks in Human Capital as the Factor of Enterprise Safety in the Context of the Stakeholder Theory. *The 1st International Workshop on Computational & Information Technologies for Risk-Informed Systems (CITRisk-2020)*. Kherson, Ukraine, October 15–16, 2020. P. 213–221. URL: <http://ceur-ws.org/Vol-2805/short16.pdf>
12. Кавецький В. В. Розробка підходів до комплексної оцінки ефективності інвестування в людський капітал підприємства. *International Scientific Integration '2020*. 2020. № 4. С. 373–376.
DOI: <https://doi.org/10.30888/2709-2267.2020-4>
13. Корнієнко О. П. Інвестування інтелектуального капіталу в інноваційний розвиток підприємства. *Інтелект XXI*. 2023. № 1. С. 43–46.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2023-1.8>
14. Марас Н. В., Чабанюк О. М., Бернацька І. Я. Розвиток теорій та концепцій управління інтелектуальним капіталом підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-15>
15. Семенова В. Г. Ризики в управлінні інтелектуальним капіталом підприємства. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2021. № 9–10 (286–287). С. 155–161.
DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2021-9-10-286-287-155-161>
16. Хілуха О. А., Кузьмін О. Є., Ліпич Л. Г. Управління інтелектуальним капіталом машинобудівних підприємств: теоретичні та прикладні положення : монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 200 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/7236>

REFERENCES

- Bontis, N. "Intellectual capital: an exploratory study that develops measures and models". *Management Decision*, vol. 36, no. 2 (1998): 63-76.
DOI: <https://doi.org/10.1108/00251749810204142>
- Burennikova, N. et al. "Modeling of the Investment Risks in Human Capital as the Factor of Enterprise Safety in the Context of the Stakeholder Theory". *The 1st International Workshop on Computational & Information Technologies for Risk-Informed Systems (CITRisk-2020)*. <http://ceur-ws.org/Vol-2805/short16.pdf>
- Buriennikova, N. V. "Suchasni pidkhody do zabezpechennia efektyvnosti protsesu upravlinnia lyudskymy resursamy promyslovykh pidpriyemstv u konteksti proiektного menedzhmentu" [Modern Approaches to Ensuring the Effectiveness of the Human Resources Management Process of Industrial Enterprises in the Context of Project Management]. *Innovation and Sustainability*. 2021. <https://inns.com.ua/uk/journals/innovation-and-sustainability/suchasni-pidkhodi-do-zabezpechennya-efektivnosti-protse-su-upravlinnya-lyudskimi-resursami-promislovykh-pidpriyemstv-u-konteksti-proyektного-menedzhmentu>

- Del Baldo, M. "Intellectual capital's link with financing opportunities". *Journal of Intellectual Capital*, vol. 24, no. 2 (2023): 359-3
DOI: <https://doi.org/10.1108/JIC-04-2021-0105>
- Do Minh, H., Vo, T. T., and Nguyen, K.-D. "Investigating intellectual capital: The role of intellectual property rights reform". *Cogent Economics & Finance*, vol. 10, no. 1 (2022).
DOI: <https://doi.org/10.1080/23322039.2022.2106630>
- Drucker, P. *Post-Capitalist Society*. New York: Harper Business, 1993.
- Dzhedzhula, V. V., and Yepifanova, I. Yu. "Intelektualnyi kapital yak chynnyk efektyvnosti innovatsiinoi diialnosti" [Intellectual Capital as a Factor in the Effectiveness of Innovation Activity]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Seriya : Ekonomichni nauky*. 2017. <http://ir.lib.vntu.edu.ua/handle/123456789/18188>
- Dzhedzhula, V. V., and Yepifanova, I. Yu. "Kraudsorsynh yak skladova intelektualnoho kapitalu pidpriemstva" [Crowdsourcing as a Component of an Enterprise's Intellectual Capital]. *Naukovyi visnyk Polissia*. 2018. <http://ir.stu.cn.ua/123456789/16948>
- Kanski, L., Chadam, J., and Klosowski, G. "Intellectual Capital: A New Predictive Indicator for Project Management Improvement". *Sustainability*, vol. 14, no. 22 (2022): 15182.
DOI: <https://doi.org/10.3390/su142215182>
- Kavetskyi, V. V. "Rozrobka pidkhodiv do kompleksnoi otsinky efektyvnosti investuvannia v liudskyi kapital pidpriemstva" [Development of Approaches to Comprehensive Assessment of the Effectiveness of Investing in the Human Capital of an Enterprise]. *International Scientific Integration '2020*, no. 4 (2020): 373-376.
DOI: <https://doi.org/10.30888/2709-2267.2020-4>
- Khilukha, O. A., Kuzmin, O. Ye., and Lypych, L. H. "Upravlinnia intelektualnym kapitalom mashynobudivnykh pidpriemstv: teoretychni ta prykladni polozhennia" [Intellectual Capital Management of Machine-building Enterprises: Theoretical and Applied Provisions]. *Lutsk : Vezha-Druk*, 2014. <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/7236>
- Korniienko, O. P. "Investuvannia intelektualnoho kapitalu v innovatsiinyi rozvytok pidpriemstva" [Investing Intellectual Capital in the Innovative Development of the Enterprise]. *Intelekt XXI*, no. 1 (2023): 43-46.
DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2023-1.8>
- Mahas, N. V., Chabaniuk, O. M., and Bernatska, I. Ya. "Rozvytok teorii ta kontseptsii upravlinnia intelektualnym kapitalom pidpriemstva" [Development of Theories and Concepts of Enterprise Intellectual Capital Management]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 53 (2023).
DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-3-15>
- Reed, K. K., Lubatkin, M., and Srinivasan, N. "Proposing and Testing an Intellectual Capital-Based View of the Firm". *Journal of Management Studies* (2006): 867-893.
DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1467-6486.2006.00614.x>
- Semenova, V. H. "Ryzyky v upravlinni intelektualnym kapitalom pidpriemstva" [Risks in Managing an Enterprise's Intellectual Capital]. *Naukovyi visnyk Odeskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu*, no. 9-10(286-287) (2021): 155-161.
DOI: <https://doi.org/10.32680/2409-9260-2021-9-10-286-287-155-161>
- Yepifanova, I., and Dzhedzhula, V. "Assessment of the Level of Intellectual Capital of Industrial Enterprises". *13th International Conference on Advanced Computer Information Technologies (ACIT)*. 2023.
DOI: <https://doi.org/10.1109/ACIT58437.2023.10275543>

Науковий керівник – Буреннікова Н. В.,

д-р екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця